

REFERAT

Rundbord d. 15. maj 2017 om fremme af samfundsansvar i globale værdikæder

RUNDBORD D. 15. maj 2017

Fremme af ansvarlige globale værdikæder

Sted: DIEH Hub, Overgaden Oven Vandet 10, st. 1415 København K

Tidspunkt: Kl. 13-16

1. Baggrund

Dialogforum for Samfundsansvar og Vækst har i 2017 besluttet at drøfte, hvordan gode rammer for danske virksomheders arbejde med ansvarlighed i globale værdikæder kan fremmes gennem et brancheorienteret fokus.

I forbindelse hermed afholdtes d. 15. maj 2017 et rundbord om de grundlæggende udfordringer i forhold til at fremme ansvarlige globale værdikæder. Rundbordet satte fokus på tekstilbranchen og havde til formål at 1) samle interessenter til dialog om områdets udfordringer og mulige veje frem og 2) give input til Dialogforums videre arbejde.

Rundbordet blev afholdt i samarbejde med DIEH, DE og Mellemføleligt Samvirke og samlede ca. 40 repræsentanter fra en række interessenter, herunder virksomheder, erhvervsorganisationer, NGO'er, fagbevægelse. Det offentlige var repræsenteret v. Københavns Kommune, Erhvervsministeriet og Erhvervsstyrelsen. Fra Dialogforum deltog Sanne Borges og fra MKI deltog Karin Buhmann.

2. Introduktion

Mette Boye gav en introduktion til tekstilbranchens udfordringer siden Rana Plaza ulykken i 2013. Udviklingen i branchen har været præget af, at virksomheder har vedtaget *code of conducts* med opfølgning i form af *audits* blandt leverandører. Men hvis det ikke har virket godt nok, hvad er så vejen frem? Øget transparens? Ændret indkøbspraksis? Samarbejde i partnerskaber med fælles mål for at rykke branchen? Er det frontløberne, der skal drive dagsordenen, herunder promovning af best-practice? Mette Boye fremhævede også den generelle tendens til lovgivning internationalt set.

Rundbordssamtalen berørte både virksomheders og myndigheders ansvar, herunder samarbejds muligheder på tværs af virksomheder, organisationer og myndigheder.

3. Rundbordskonklusioner

Muligheden for aktiv dialog mellem områdets interessenter blev meget positivt modtaget. Det fremgik af rundbordssamtalen, at der på tværs af feltets aktive aktører, er enighed om den grundlæggende ambition om at fremme ansvarlige globale værdikæder. Dialogen var meget konstruktiv, og der blev givet udtryk for både behov og ønske om at kunne indgå i denne type dialog fremadrettet.

Rundbordets konklusioner kan opsummeres under følgende overskrifter:

3.1 Udfordringer og tendenser

På linje med rundbordet d. 10. maj var det tydeligt, at virksomhederne er udfordret af områdets høje kompleksitet. Mangel på viden og ressourcer blev påpeget som meget konkrete og lavpraktiske. Samtidig blev der peget på mere grundlæggende udfordringer i at løfte dagsordenen i fravær af *level-playing field* og et utal af barrierer i og på tværs af brancher og lande, der indebærer, at virksomheder selv med den bedste vilje ikke kan skabe den ønskede forandring på egen hånd.

Der er gjort meget de seneste år men tilgangen har ikke flyttet nok

Rundbordet pegede på, at der helt generelt er sket mange ting de seneste år for at fremme ansvarlige globale værdikæder, men også, at der langt fra er sket nok. Ift. tekstilbranchen har ulykken i Bangladesh været en *game changer* for branchen. Samtidig blev der peget på, at der er rigtigt mange parametre i spil ift. fortsat fremme af dagsordenen, og at man ikke kan se ensidigt på årsagerne til de problemer, som ulykken i Bangladesh er udtryk for. Derudover er det vigtigt at gøre brug af erfaringer fra Bangladesh til andre produktionslande.

Stigende tendens til lovgivning på godt og ondt

Der blev peget på den stigende tendens til, at flere lande vedtager national lovgivning, der stiller krav om *transparens* og *due diligence* på stadig mere specifikke områder. Rundbordet drøftede udfordringer herved. Det fremstod, at lovgivning kan bidrage til at skabe et nødvendigt pres, men også kan skabe unødige nye udfordringer "uden at flytte nok". Der blev peget på, at der er forskel på lovgivning. Rammesættende lovgivning, der tager hensyn til både virksomhedernes behov og samtidig skubber til udviklingen blev fremhævet frem for lovgivning i forskellige lande på meget specifikke områder. Der blev desuden peget på den problemstilling, at der allerede findes international 'lovgivning' i regi af fx ILO, der bliver brudt og ikke efterleves i tilstrækkelig grad.

Fravær af viden og ressourcer

Virksomheder er udfordret af det stigende pres, som de oplever fra både kunder og myndighedssiden generelt, der kræver ny viden og ekstra ressourcer, der ofte ikke er tilstede i virksomheden. Dette kan især være en udfordring for SMV'er. Organisatorisk

kan virksomheder desuden være udfordret af, at arbejdet med samfundsansvar tager tid at forankre, og at andre kollegaer ikke besidder fornøden viden om området.

Fravær af statslig håndhævelse lokalt sætter ekstra pres på virksomhederne

Rundbordet pegede på den dobbelte udfordring, der kan ligge i, at skulle overholde ny lovgivning og samtidig skulle udfylde det "spænd", som staten ikke udfylder lokalt. Dårlig regeringsførelse og korruption blev påpeget som konkrete udfordringer. Der blev også peget på, at lavtlønslande i visse tilfælde modarbejder arbejdet med samfundsansvar af frygt for, at lokale lønninger bliver for høje, og branchen flytter til andet lavtlønsland. Man er generelt ikke tilstrækkelig bevidsthed om de udfordringer, der er i tekstilbranchen i disse lande.

Konkurrencelovgivning skaber udfordringer i Danmark

Nationalt blev der peget på, at man i Danmark er meget rigide i fortolkningen af konkurrencelovgivning (strengere end kollegaer i andre lande). Det skaber berøringsangst blandt virksomheder ift at indgå i samarbejder. Der blev givet eksempel på, at det fx ift. palmeolie har været svært at lave fælles mål blandt virksomheder på grund af frygt for konkurrenceforvridning

3.2 Anbefalinger

Rundbordet viste på linje med rundbordet d. 10. maj, at kompleksiteten afføder flere spørgsmål end svar, men også, at dialogen bidrager til at komme fælles løsninger nærmere. Rundbordet gav ikke anledning til egentlige konkrete anbefalinger, men pegede i retning af følgende:

Skab forandring gennem aktiv dialog, samarbejde og partnerskaber

Dialog, samarbejde og partnerskaber blev fremhævet som en afgørende nøgle til at skabe forandring i og på tværs af brancher og lande. Det betyder ikke, at andre redskaber som fx audits skal vælges fra. Audits kan have sine fordele, idet det giver ny relevant viden, der kan styrke virksomhedens prioriteter og dialog med leverandøren. Men de større forandringsskabende potentialer ligger i brancheorienterede partnerskaber.

Viden og ressourcer gør en forskel for især SMV'er – men der skal mere til

Det blev påpeget, at SMV'er kan lære af de store virksomheder, men også, at mindre virksomheder har et selvstændigt ansvar og med fordel kan etablere processer for due diligence, der passer til deres sammenhæng. Viden og tilførsel af ressourcer blev generelt fremhævet som vigtige elementer - ikke mindst for SMV'er. Samtidig blev det påpeget, at hverken SMV'er eller leverandører prioriterer dagsordenen, hvis ikke de oplever, at det er nødvendigt for dem. Det handler i den forstand – populært sagt – at ændre fokus fra "nice to have" til "need to have".

Åbenhed er vejen frem – men der er ”mange veje” til åbenhed

Rundbordet pegede på behovet for ærlighed og åbenhed i dialogen mellem virksomhed og interessenter om udfordringer og håndtering heraf. Dette var rundbordet i sig selv et vellykket eksempel på. Der var enighed om, at åbenhed ikke er et spørgsmål om for-eller-imod, men et mere kompliceret spørgsmål, der også handler om rammerne herfor og tillid. Denne pointe kom bl.a. til udtryk ift. spørgsmålet om, hvorvidt åbne leverandørister er nyttige eller ej. Der syntes dog enighed om, at det vigtigste er, at virksomheder og interessenter indgår i aktiv dialog, og at der i dialogen bør være fokus på resultater og forandringskabende tiltag i værdikæden. Der blev i den sammenhæng peget på en positiv tendens til større åbenhed og mere tillidsfuld dialog i tekstilbranchen.

Myndigheder spiller en afgørende rolle

Der var grundlæggende enighed om, at det offentlige kan gøre mere end de gør i dag nationalt og internationalt. I Danmark blev der bl.a. peget på behov for større politisk ejerskab og bedre håndtering af konkurrencelovgivningen. Internationalt blev der peget på, Bangladesh akkorden har flyttet noget, hvilket viser at branchen kan, når den vil (den såkaldte Accord on Fire and Building Safety in Bangladesh, som har samlet over 200 globale mærkevarer i bestræbelserne på at sikre bedre arbejdsbetingelser på fabrikkerne). Samtidig blev der peget på, at brancheorienteret akkord som den fra Banglades ikke kan stå alene, og at der helt generelt er brug for en aktiv statslig indsats. I den forbindelse blev behovet for ambassadernes involvering fremhævet.

Bedre formidling af dagsordenens væsentlighed

Rundbordet efterlyste et stærkere ejerskab fra politikere og direktører i debatten, der ofte efterlader indtryk af, at 'samfundsansvar' er en byrde frem for en fremtidssikring. Der blev peget på behov for at nuancere og kvalificere debatten, og at CSR-feltets aktører i sig selv kan blive meget bedre til at kommunikere om udfordringer og muligheder. Alternativt udelukker man de fleste af de aktører – og ikke mindst de mindre virksomheder - der skal flytte dagsordenen i praksis.

Fortsat behov for fremme af internationale retningslinjer

Mens rundbordssamtalen pegede på, at lovgivning kan være et vanskeligt emne, så vurderede rundbordet, at internationale retningslinjer som FN's retningslinjer for menneskerettigheder og erhverv og OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder rummer et stort potentiale. Imidlertid er der fortsat mange virksomheder i globale værdikæder, der ikke kender til dem, og der bør derfor fortsat arbejdes for retningslinjerne udbredes og forankring nationalt og internationalt.